

Komum fjölgar á Neyðarmóttöku vegna áhrifa „metoo“ umræðunnar

Hrönn Stefánsdóttir

Hrönn Stefánsdóttir, verkefnastjóra Neyðarmóttöku nauðgana.

Pankastrik er fastur dálkur í blaðinu og höfundur hvers pistils stingur upp á þeim næsta. Í pankastriki gefst hjúkrunarfræðingum færi á að tjá sig um ýmislegt er varðar hjúkrun og er þeim hjartfólgið. Pistlarnir geta fjallað um ákveðin málefni, sögur af kynnum við sjúklinga eða starfsfólk, eitt-hvað sem hefur orðið höfundum til hugljómunar eða hvað eina annað sem tengist starfinu og hugmyndafræði þess.

„Má maður bara ekki neitt lengur“ ... glymur inn á kaffistofu á vinnustaðnum. „Maður þorir varla að horfa á kvenfólk án þess að fá stimpil um áreitni.“

„Metoo“ umræðan hefur verið á allra vörum síðustu mánuði og hefur skapað alls konar óöryggi og vangaveltur hjá sumum en verið frelsandi og valdeflandi fyrir aðra. Skömmin er að færast frá þolanda yfir á geranda, þar sem að hún átti og á alltaf að vera. Það átti aldrei og á ekki að fylgja því skömm að verða fyrir broti í hvaða mynd sem að það kann að vera og það ætti ekki að fylgja því skömm að leita sér aðstoðar eftir ofbeldi eða áreitni, þó að það hafi verið þannig í aldanna rás.

Í dag sjáum við sem að vinnum með þolendum ofbeldis að skömmin er í meira mæli að færast frá þolendum yfir á gerendur og einstaklingar eru jafnvel búnir að skila skömminni áður en þeir leita til okkar. Þetta er ofsalega jákvæð þróun og gerir það að verkum að fólk leitar sér fyrr aðstoðar, þiggur frekar þá aðstoð sem að er í boði og nær góðum líkamlegum og andlegum bata.

Við sem að vinnum með þolendum höfum fundið fyrir áhrifum „metoo“ byltingarinnar, komum hefur fjölgað vegna ofbeldisbrota á Neyðarmóttöku og sömu sögu segja samstarfsaðilar okkar t.d. hjá lögreglunni, barnavernd, í Bjarkarhlíð sem að er þolendamiðstöð ofbeldis og hjá þjónustumiðstöðvum Reykjavíkurborgar. Við fögnum því að komum fjölgi, vegna þess að við trúum að þolendur ofbeldis séu frekar í dag en áður að stíga fram og leita sér aðstoðar eins áður er nefnt. Fólk er að koma fyrr eftir brot og það er upplýstara um úrræði. Það sem að er líka góð þróun er að konur (í meirihluta þolenda) eru að viðurkenna kynferðislegt ofbeldi innan hjónabandsins/parasambandsins. Þessi hópur hefur verið að leita meira til okkar og fögnum við því, því þetta er hópur sem að við vitum að hefur verið falinn í langan tíma. Það hefur mikið verið rætt um afleiðingar kynferðisofbeldis og úrbætur gerðar í takt við það sem að er frábært en ennþá er einhver hula þakin heimilisofbeldismálum því að þau eru ennþá mjög falin. Þar getum við sem heilbrigðisstarfsfólk stigið inn í.

Verum öll meðvituð um ofbeldi og afleiðingar

Þó að átak hafi verið gert í heimilisofbeldismálum hjá lögreglu (*Að halda glugganum opnum*) og hjá Reykjavíkurborg (*Saman gegn ofbeldi*) þá er ærið verkefni fyrir höndum og þar tel ég að við heilbrigðisstarfsfólk getum haft mikið að segja.

En hvað vitum við í dag? Erum við sem vinnum í heilbrigðiskerfinu öll meðvituð um ofbeldi, afleiðingar og úrræði? Ég veit að ég var það ekki áður en ég fór að vinna við þennan málaflokk og ég er alltaf að læra. Það er því miður ekki mikið kennt um ofbeldi og afleiðingar í hjúkrunarfræðideild Háskóla Íslands, enn sem komið er. En

Það sem við vitum er: Að það eru ákveðnir hópar útsettari fyrir ofbeldi, til að mynda konur af erlendum uppruna, konur sem að eru með langvinna líkamlega og andlega sjúkdóma, fatlaðar konur, konur í fíkn. Það eru líka tímabil í lífi kvenna þar sem þær eru í meiri áhættu fyrir ofbeldi, til að mynda þegar þær eru barnshafandi eða hafa ákveðið að fara frá ofbeldismanni. En það sem að sjaldan er talað um er það eru konur í ofbeldissamböndum sem vinna fulla vinnu, reka heimili með maka sínum og eru ekki þessar týpísku staðalímyndir kvenna sem verða fyrir ofbeldi. Einnig hefur ofbeldi aukist síðustu ár hjá yngri stúlkum í parasamböndum og það er alltaf jafn sláandi að hitta 18–20 ára stelpur sem hafa verið í ofbeldissambandi í 2–3 ár með kærustum sínum. Þetta er því miður að aukast og þarna þurfum við að opna augun og grípa inn í.

Heimilisofbeldi er dauðans alvara

Hvert er ég að fara með þessum þankastriki mínu? Jú við öll sem vinnum innan heilbrigðisgeirans þurfum að fræðast og setja á okkur þessi „gleraugu“. Að vera vakandi fyrir einkennum þeirra sem að búa við ofbeldi. Af hverju? Vegna þess að afleiðingar ofbeldis hafa víðtæk áhrif á bæði líkamlega og andlega heilsu. Það að spyrja um heimilisáðstæður, streituvalda í daglegu lífi og hreint og beint út í hvort að fólk verði fyrir ofbeldi, getur hjálpað og bjargað lífi þeirra sem eiga í hlut. Heimilisofbeldi er dauðans alvara. Tíu konur hafa dáíð fyrir hendi maka á Íslandi á síðustu 30 árum. Það leita um 160 eintaklingar á bráðadeild Landspítala á ári hverju þar sem að komuástæða er heimilisofbeldi. Það leituðu um 170 konur til Kvænnaathvarfsins árið 2016 til dvalar þar og af þeim fóru 20% aftur heim til ofbeldismanns. Talið er að í dag búi 3000 börn við ofbeldi á Íslandi. Þetta er eins og gefur að skilja því miður víðtækt vandamál og við getum hjálpað. Bráðadeild Landspítala innleiddi nýtt verklag í móttöku eftir ofbeldi í nánu sambandi núna í febrúar og allir starfsmenn, læknar, hjúkrunarfræðingar, sjúkraliðar, starfsmenn og ritarar hafa fengið þjálfun eða fá þjálfun í notkun verklagsins. Ég skora á ykkur hjúkrunarfræðingar að innleiða vitundarvakningu og verklag á ykkar vinnustöðum. Sameinuð getum við vonandi einhvern tímann séð til sólar í fækkun ofbeldismála.

Ég skora á Karólínu Andrésdóttur hjúkrunarfræðing og sjúkraflutningsmann við heilsugæsluna á Egilsstöðum, að skrifa næsta þankastrik.

Tíu konur hafa dáíð fyrir hendi maka á Íslandi á síðustu 30 árum. Það leita um 160 eintaklingar á bráðadeild Landspítala á ári hverju þar sem að komuástæða er heimilisofbeldi.

Taupokar — gjörið svo vel!

Með þessu vortölublaði Tímarits hjúkrunarfræðinga fylgir sumargjöf frá félaginu; margnota taupoki með merki félagsins.

Hjá Fíh er alltaf verið að leita leiða til að vera umhverfisvænni og draga úr sóun. Talsvert hefur verið dregið úr notkun pappírs, á skrifstofunni er allt flokkað, ekki eru notuð einnota kaffimál og nú verða bara notaðir margnota taupokar við flest tækifæri.

Við vonum að pokarnir gagnist sem flestum, enda nota-drjúgir og fallegir.

Þar sem pökkun á tímaritinu var umfangsmeiri en vanalega var leitað til fangelsins á Hólmsheiði til að sjá um hana.

